

M. A. Akşit Koleksiyonundan

Bölüm 2

3

Kabile kültüründe geri göç boyutu

Returning Home migration at Gathering Culture

M Arif AKŞİT**

**Kabile Kültüründe değişim az olması teorik beklenir denir, zamanla kültürel yapıda gelişim olmuştur.*

*** Prof. Dr. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları, Neonatoloji Bilim Dalı, Pediatri Genetik*

xx

Orta Asya ve Afrika gibi yerleşim yerlerinde bir yerden diğerine göç etmek, benzer çevresel yapı nedeni ile daha olasıdır. Bunun yapılmasındaki amaç yok olmaktan kurtulma, baskıya girmeme, hür ve bağımsızlık içinde olmaktır.

Kabile Kültüründe olanlar mutlaka onların özellikleri, farklılıkları ile yapılanma, anlaşma sağlanabilir. Evlilikte üçlü kırmızı etek giyme ile, ikili beyaz giyme kendilerine göre çok farklıdır ve bu bütünleştirilemez. Birey Hakkında kadın kendi istediği şekilde, kırmızı üçlü giyer ve ben buradayım, benim sözüm geçer demektedir. Zeybek oyununda bile ilk 3 hareket bağımsız ben varımdır, sonraki 3 hareket toplu yapılır ama diz kırma sadece kadını önünde saygı ifadesi için yapılır. Kadını olan diz kırar, diğeri kırmaz. Bu Kabile Kültürü açısından anlam taşır. Diğer kültürler sadece folklorik açıdan bakarlar.

Bunu yapmayacaksın denildiğinde, size ters gelmeyebilir ama o kabileye terstir. Gömleğin pantolon içi değil dışarda olması birçok kabilede ayıplanır, söylenmeyebilir ama ayıptır. Nedeni sormayın bilmezler. Büyük abi öyle söyledi, o da babasından duymuş denir.

Kabileye saygı, onun değerleri ve usullerini yapmaktır.

Sevgi ve insanlıkta olmak demek, o kabile usulü yaklaşımdır. Zeybek oyununda özellikle ilk 3 hareket birey davranışı olursa da halayda sakın bireysel davranış içinde olmayan toplu olarak, zıplayın ve aynı anda el, bacak hareketi yapın denir. Toplu davranış ile bireysel davranış kabileye göre kabul görür veya reddedilir.

Göç ve özellikle geri göçlerde değişim için bakılır, önemli görülmez ise zorlama olmaz. Daha önce kabul edilmez iken, görmezden gelinir.

Düğünde en son iki baba zeybek oynar ve birlikte ve bütünlükte olduğunu belirtir. Bir arkadaşın düğününde, ilk başta gelin ve damat ikisi oynadı ve kadın ortada, erkek dönerek kur

yapıyordu. Baba kalmaya çalıştı, kolundan tutum oturttum. Beni sayıyordu, gerekçesini anlattım. Son oyununda ise ortada yoktu. Geldiler, ben vekalet ediyorum diye çıktım. Birliktelik ve sarılma modelleri yaptık. Her yer alkıştan yıkılıyordu. Bunu duyunca geldi, oyun bitmişti. Bir daha oynanmaz ve kızanlar ve diğer kişiler değil, sadece babalar oynamalıdır. Ben değil sen oynadın dedim.

Bunların bilinmesi imkansızdır, her kabilenin ayrı özelliği vardır. Tavas bizim memlekette olması ve yakın bildiğim için yaklaşım yapabildim.

Bu nedenle bir girişim için mutlaka sadece büyükler değil, tüm toplum ile birlikte olmalı ve serbest konuşma, tartışılmalıdır. Burada çocuklar, ilkokul 4-5'inci sınıfta olanlara son söz verilir, onlar toplumun görüşünü daha rahat sunabilirler. Buna göre yaklaşım daha barışa yönelik olacaktır.

Özet

Kabile kültüründe geri göç boyutu

Amaç: Bir yere giden kişi kendisini götürmektedir, kendi farkındalığında, kendi kişilik boyutunu algılaması önemlidir. Bu Makale ile bireysellik konusunda bir değerlendirme yapılmaktadır.

Dayanaklar/Kaynaklar: Kaynaklar temelinde irdeleme yapılmaktadır. Kaynakların İngilizce sunulması ve olduğu gibi verilmesi ile doğrudan düzenleme yapılmadan, geniş anlamda irdeleme olanağı olmasını sağlamak açısından öne alınmıştır. Yorumlar Yazara aittir.

Giriş: Öncelikle kendimizi tanımak, yeteneklerimizi saptamak, kişilik boyutu ile, bireyselliği fark etmek önemlidir. Hastalıklar konusuna girilmeden, irdeleme yapılmaktadır. Başlıca konular: birey olarak kendimiz, kendi algılarımız, bilinç durumu, gerçek benlik ile yalancı benlik boyutu, kendini irdelemek, değerlendirmek, kendine özet olarak bakışlar, toplumun koydukları kurallar, belirli sayıda iyilikler, ölümcül günahlar, kişilik tanımlama politikası, farkındalık nedir gibi hususlar kaynaklar ile irdelenmektedir.

Hukuk, haklar demektir, yazılı kanun ile saptanmadıkça, suç tanımına girmemelidir. Ortak akıl, jüri yaklaşımı adalet değil, toplum kuralını işletir. Birçok inançta söylenen gerçekte suç/günah olamaz. Olumsuz olan boyutlar ile bir kişilik irdelemesi yapılmaktadır.

Genel Yaklaşım: Her birey farklıdır, kendi kişisel hakları vardır, bu Kamu, Kurum ve kuruluşlardan da korunmalıdır. Ancak bazı gruplar, tarikatlar koydukları kendilerine göre kurallar ile bir sanal yapı oluştururlar ve kişileri zorlarlar. Dinde, inançta zorlama olmamasına karşın, grup oluşması için öngörülür.

Başlıca boyutlar: Kaynaklar temelinde kişilik ve benlik irdelenmektedir.

Yaklaşım: Yaşamamızda her an ve her zaman farklı bir güne uyanırız, bir nevi göç durumunda olup, şahitlerde biz olmaktadır.

Sonuç ve Yorum: Her gün bir yaşama başlıyorsak, bir nevi göç olup, benlik yanımızda ise, benlik konusu irdelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Göçte; benlik, kişilik, farkındalık boyutu

Outline

Returning Home migration at Gathering Culture

AIM: If you go to somewhere, the place is differing, thus, you are, yourself is the one being with you. Awareness of the personality is the concept, as evaluated in this Article.

Grounding Aspects: The Author makes the evaluation upon the references, as given directly in English, as noticed the exact indications, for wider evaluation can be confirmed.

Introduction: Primarily, we must settle ourselves, our behavior, effectivity, as a personality awareness. Thus, the main subjects are, our own personality individualism, not considered the diseases, self-awareness, myself, self-perception, self-consciousness, true and false self, self-assessment, outline of self, and some virtues as: nine noble virtues, seven virtues, seven death penalty, in order to self-efficiency, personal identity, right to personal identity, identity politics, awareness, being in law, as improper situations behaviors.

Thus, justice is not common sense, regulation cannot be in punishment facts, so, if not written on law, people has right to do.

General Considerations: Each personal has civil liberties, has right to do, even justice must save and protect form governmental an institutional factor to a person, individually. By making regulations, for pressures and being close together is not on law.

Proceeding: Under references, the individuality is discussed.

Notions and Conclusion: Each morning we wake up a different but similar place, so it is a migration, thus, we are the witness, so personality and individualism must be on fact and aware of this. We bring ourselves too everywhere.

Key Words: Individualism, personal identify, aware of ourselves.

Giriş

Kabilenin devam etmesi, geri göçlerde özellikle bu önemli boyutadır. Kısaca simge ayağa kalkmaktır.

Ancak yeni yapılanma, değişim boyutu olacağı da kaçınılmazdır.

Bir çocuğun kendi eski ayakkabısını beğenmesine karşın ayağı büyüdüğü için giyememesi, baş ucunda bir simge olarak saklasa bile yenisini alacaktır. Bu eskisinin aynısı olmayacaktır. Bu nedenle sevgi unsuru olan renk ve biçim alınır ama modernize olan seçilir.

Her çocuk büyüten aile bunu bilir. Pazar ve alışveriş merkezinde dolaşırken, çocuğuna eski modelin aynısı değil, imajı olanları gösterir ve çocuğun bakışındaki sevinci yakalar. Daha sonraki boyutta da bir farklı yapıyı gösterecektir. Bu onu tanıdığı için olmaktadır. Kabileyi tanımadan öneri yapmak bir bakıma zorlamaya girecektir.

Her grup kendisini tanımak isteyen ve kendisine olumlu katkı sunacakları yürekten karşılar ve içini açar. Eğer açmıyorsa bir tereddüdü vardır ki bu giderilmelidir.

Kültürel Öğeler¹

Bir konuda uzlaşi içinde olmak için, genel anlam ötesinde kültürel öğelerin incelenmesi ile daha net anlaşmak olası olmaktadır.

Bu anlamda kültürel öğelere bakarak anlaşma boyutu irdelenmeye çalışılmaktadır.

Göç sadece çevre değişimi olarak ele alınmamalıdır.

Kültürel Öğeler

Bir konuda uzlaşa içinde olmak için, genel anlam ötesinde kültürel öğelerin incelenmesi ile daha net anlaşmak olası olmaktadır.

Bu anlamda kültürel öğelere bakarak anlaşma boyutu irdelenmeye çalışılmaktadır.

Göç sadece çevre değişimi olarak ele alınmamalıdır.

- a. Aile:
- b. Kültürel Kaynaklar:
- c. Çevre:
- d. Eğitim:
- e. Yönetim:
- f. İnsan Yapısı
- g. Sağlık durumu:
- h. Teknolojik yapı:

Kabile Kültürü

- a. Aile:** Bu yapıda kararı veren ailedir. Çekirdek değil, geniş ailedir. Mutlaka çocuklarda toplantıda olmaları beklenir. Saçma soruları erişkinler arasında yayılırsa, çözüm bulunamaz. Mimar Sinan için bir çocuk minare eğri demiş. Bunun üzerine halat ile şerefeden aşağıya sarkıtılan ip, düzelinceye kadar oynanmış. Garip bulmuşlar, ama Mimar Sinan “*bakış ile eğri görüldüğü gerçek, buna bakan çocuk gibi düşünebilir ve oluşan boyutu düzeltmek olanaksızlaşır, kaynağında kurutmak gerekir*” demiş.

Kabile büyüğü her bireyi dinlemeli, onların güvenlik, yiyecek ve eğitim sorunlarını öne çıkarmalıdır. Gelecek nesiller devamlılığı olduğundan dikkate alınmalıdır. Bu nedenle göç doğal bir tehlike durumunda alınan karardır.

Yeniden göç kavramı öncü birileri giderek, durumu irdelemeli ve yerleşim yerini uygun demesi ile geri göç olacaktır. Halen genel kabile yapısı olduğu söylendiği gibi ise hemen geri dönenler mevcut düzeni yoklamaya gidenlerdir.

Bir şeyler kapma meselesi ancak öncüler için olur, kabile tehlikeye atılmaz. Kabile tektir ve devam etmelidir.

Suriye gerçeğinde halk daha ziyade kabile kültürü yapısında aile olduğu için, aile meclisi kararı önemlidir. Amerika'nın Mısır veya Suudi Arabistan'a dayanım ve maddi destek alın önerisine 676 kabile biz Türkiye istiyoruz demişler, evet maddi kaynak sağlamayabilir ama o bize karışmaz, eski yerimize yerleştirir demişlerdir.

- b. Kültürel Kaynaklar:** Her bir kabilenin kendi yapısını oluşturan kaynaklar vardır. Olumsuzlar ibrettir, kaçınılır ve kaynak olamaz. Kahramanlar ve kabileyi koruyanlar önemlidir. Bu açıdan göç yapılmış ise, bu kararda olanlar, eğer göç başarılı ve istenilen gibi olmuş ise kahraman ve sözü geçen lider olur.

Geri göçlerde de ilk karar verenlerin görüşü ve denetimine önem verilir.

Suriye gerçeğinde halk kendi yaşamları ile yeni kültürel kaynaklar edinmiş, dikta ile savaşmanın mağlubiyet değil ortaklık getirdiği ve birleşmenin faydalarını algılamış olurlar.

- c. Çevre:** Genel olarak göçte çevre değişmektedir. Sadece fiziksel değil, sosyal ve var oluş nedenleri için önemli olan yapı değişmektedir. Kapalı kültürel yap devamlılığı teorik sağlar ama gerçekte yıkım olan yerde kimse onu benimsemez, hemen suçlar ve yok muamelesi yapar, baş tacı iken yerde sürüklenir.
Suriye gerçeğinde halk temel olduğu, kabile varlığını sağlamanın önemi ile çevreye uyum ve onu değişimini sağlamak esas olduğu algılanmıştır.
- d. Eğitim:** Temel eğitim beceri kazanmak üzere iken, her bireyin kendi kapasitesine göre yapağı iş olmalı boyutundan, göçünce ortama uymak ve ortamda da iş olmayacağı gerçeği ile çok düşük ücretli olunması da bir gerçekçilik olmaktadır. Eğer maddi imkânı var ise bir iş yeri açar ve hizmet sunar. Gelecek nesiller için ise eğitim diploma alma ve bunun geçerliliği ile iş bulma olasılığının uluslararası olması imkânı ile buna yönlendirilir. Göçmenlerin tüm çocuklarının okuduğu da bir gerçekçilik olmaktadır. Diploması olsun, iş bulabilir mantığı işletilir.
Suriye gerçeğinde halk savunma eğitimi öne alınmasının gerektiği kavranmış ve ordu değil, savaşan team/ekip daha iyi sonuç aldığı da gözlenmiştir.
- e. Yönetim:** Yönetimde bazı güç odakları vardır. Resmi olarak yasa çıkaran (Meclis), yönetim boyutunu icara eden makam (Hükümet) ve denetleyen ve yargılayan yapı (Yargı) olmaktadır. Yasa çıkaranlar genellikle seçim ile işe gelirler. Kabile kültüründe de seçim resmi yapılmassa bile onamı alınarak yapılır. Eski sistemde elini sıkkan biat etmiş olur, sıkmayan karşı çıkan olarak hangisi fazla ise o başkan olurmuş. Lider farklı olabilir, fikir, düşünce ve felsefe katan olur, yönetime danışman olarak görülürmüş.
Din faktörü olaya karışınca, gelenek boyutu ile kıyas ve yorum ile karar verilmesi (şeriat) ile toplum görüşü denilerek (jüri sistemi) yapılmaktadır. Papa aforoz etmiş ise jüri lehte karar vermesi pek beklenmemelidir. Kominizim, kapitalizm, sosyal sınıf din faktörünü temelde etkileyerek, kararda etkin olmaktadır. Katoliklerde her bireyin bağlı olduğu kilise varsa, Papaz da çobanları ise, farklı karar beklenmesi safdillik olacaktır.
Meclis belirli görüşün katılımı ile olmaz, her birey katılsa bile, azınlık girmemesi için genellikle %10 baraj konur. Politika boyutunda başlıca 5 görüş olduğu ifade edilir. Eşit dağılım varsayılması öngörülürse aşağıdaki oranlar oluşur.
- İktidar (%20):** İktidarda olduğu için gücü kullananlar taraf olurlar, bağımlıdırlar. Katılım, sandığa gitme oranı tamdır.
 - İktidar yanlısı (%20):** Muhalefet yeterince düşünce vermediği, mevcut düzen devam etmeli diyen gruptur. Bağımlılıktan söz edilmez ama taraftırlar. Yarısı sandığa gitmesi beklenir ki iktidar güçlü olsun denir.
 - Muhalefet (%20):** İktidara karşı çıkan, adayımız odun bile olsa oy vereceksiniz diye zorlarlar. Sosyal sınıf temsilcisi olabilirler. Tam karşıdırlar. Katılım tamdır.
 - Muhalefet yanlısı (%20):** Muhalefeti tam desteklemez ama onların görüşü olmadığı, çözüm olmadığı için katılmazlar. İktidarı tenkit ederler ve gerekçeleri doğrusal boyuttadır. İktidar oyunu arttırmak için onların

önerilerini dinler. Enflasyon, yolsuzluk iddiaları ile katılımların muhalefete olması istenir ama başarı şansı ancak yarıyı geçebilir.

- e) Ortada olanlar; bağımsız, azınlıklar, ilgisizler grubu (%20): Özellikle bürokrasi hâkim olan toplumsa Batı Ülkelerinde %60 katılım olması ondan olmaktadır. Eğer katılım genel anlamda %70 üstünde olursa, iktidarın yüzde oranı artmaktadır.

Seçimde güçlü yönetim isteniyorsa, başkan ekseriyet sistemi ile olmalıdır. Bunun için iktidar yanlısı çekilmeli, %40 oran üstüne tarafsızların yarısı alınmalıdır. Başka bakış ile Muhalefet yanlıları sandığa gitmemelidirler.

Yerel Yönetim seçimleri ile Ülke Yönetiminde görüşler değişebilmektedir. İl yöneticisi yapmaz ise Devlet yapar denilebilmektedir.

Son Yerel Yönetim seçimlerinde muhalefet belirgin oy sayısı olarak düşük oy almasına karşın, oran olarak %37 civarında olmuştur. Karşı çıkmış ama alternatif göstermemesi ve Suriye göç durumu söz konusu olunca %25 oranına düşmüştür. Bu durum ülkemizde önemli olan boyutun sandığa halkı götürmek olduğu, iktidar söylerken, oy atılmaz ilkesini de muhalefet söylemektedir.

Demokrasi yaklaşımında göçmenler önemli konu olur. İktidar olumlu bakar, muhalefet ise olumsuz bakar, gerekçe de insanlık dışı yapılanmadır.

Dikta rejimleri ise belirli hâkim olanı tercih eder, dikta yönetimi yayılması ile 50 yıl gibi bir sürede yıkılır gider. Bu kadar uzun sürmesi, ancak üçüncü neslin birey hakları konusunda yetki istemesi ve korkmadan, medya ile birliktelik kurabilmesidir. Zulüm daima, er veya geç tarihte çökmeye mahkumdur.

Jüri ve gelenek sistematüğinde olanlar, mevcut düzene alışmışlardır ama göç olanlar için kabul edilemez, ikinci sınıf olmak istemezler, birey hakları kültüründe olan ülkeleri tercih ederler. İlk göçleri de kümülatif olarak zaten bu yöndedir.

Kabile kültüründe akrabalık bağı yüksek olduğu için, karşı olanların bile gönlü alınmaktadır.

Suriye gerçeğinde halk temel olan yönetimin parçalanması olduğu, dikta ile ayrılışın kaçınılmaz olacağı, sadece zaman ve gelirin etkinliği yavaşlatabileceği anlaşılmıştır. Ana alev parlayınca da hemen sonuca gidildiği yaşanarak algılanmıştır.

- f. **İnsan Yapısı:** Bu kültürde insan kendini bağımsız hissetmelidir. Askerlikte nasıl bağımsız olunur sorusuna da açıklama gerekir. Askerlikte öğrendiğimize göre her er komutanına güven duymalıdır. Manga için öleceksin diyorsa doğru demelidir. Bunun için açıklama yapılmalıdır. Dedem İstiklal Savaşında 17 kişi kalmışlar. Arkadaşları ölünce şehit oldu diye yere yatırıyorlarmış. Yüzbaşı Komutanları olarak “biz olduğumuz sürece kurşun sıkacağız” demişler. İngilizler yığınak yapınca, onların siperlerine yaklaşmış sessiz kalmış, nitekim metrekareye en az 4-6 mermi düşecek şekilde top ateşi olmuş. Gayda ile nasıl olsa kimse sağ kalmadı diye yürüyüşe geçince, bizler Allah, Allah diye çıkınca, hayalet sanıp kaçmışlar. Sonunda geriden gelenler onları yakalamış ve esir etmiş, canlı olduklarını göstermek istemişler. Hindistan’dan kaçmış, İzmir’e ilk giren süvari komutanlarından olmuş. İnsanlarımıza yapılan parçalama gibi vahşi eylemlere karşın, biz Türk Askeriyiz, Allah’ın Resulünün (Peygamber) torunlarıyız, silaha silah çeker, insana çekmeyiz denilmiş. Bunun üzerine Ermeniler şimdiki Fuar

alanını yakmışlar, bizim üstümüze atamamışlar, çünkü oraya yerleşim yasaklanmış park halinde kalmış.

Kabile kültüründeki birey, kendi yapısına uygun davranır. Dehşet saçan, öldüren boyutlar için yakınlaşma bile olmaz, kimse oraya göç yapmaz.

Karşı göç içinde insanlığın olduğu yere yapılır. Kontrol edilir ve bu şekilde sağlanır.

Suriye gerçeğinde halk daha farklı yapıda, kardeşlik temelinde, yardımlaşma temeli ile, zorla değil severek kazanım olacağına farkına varılmıştır.

- g. Sağlık durumu:** Varlığın devamlılığı için sağlıklı olmak gerekir. Bedensel, ruhsal ve sosyal sağlık birbirinden göç faktöründe ayrılamaz. Uzun yürüyüş, seyahat ve kaçışlarda sağlıklı olmalı, açlık ve susuzluğa tahammül edilmeli, yardımlaşmalıdır. Ruhsal olarak marşların söylenmesi bunu özellikle askerlikte sağlar. Saz bu bölgelerde stres yatıştırıcıdır.

Göçülecek yerin sosyal sağlıklı olması gerekir. Kimse hoş geldiniz şeklinde bir yanıt beklemez. Bu şekilde olursa, onları kullanılacağı ve er gibi savaştırılacağı anlaşılır. Direnç olmaması istenir ve beklentidir.

Karşı göç durumunda da aynı şekilde sağlıklı olan uyum sağlayacak olan göçer.

Sağlık hizmeti hak edene yani iyileşecek olana verilmeli kuralı geçerli sayılır.

Suriye gerçeğinde halk bireysel ve grup olarak sağlıklı olmak önemli ama varlığın devamlılığı için sağlık kontrolleri ile sağlığın idamesinin çok önemli ve öne çıkarılmasının anlamı kavranmıştır.

- h. Teknolojik yapı:** Göçülen yerin teknolojik durumu, onların aş ve iş bulması açısından önemlidir. Bunun yanında nasıl ve ne şekilde göç yapılacaktır. Bir taşıt ile olması düşünülmez, çünkü onları arayanlar bu yolu tutacaklardır.

Buna karşın geri göçlerde taşıt, eşyaların konulacağı kamyon ve diğer araçlar öne çıkar. Hatta göçü kabul eden ve gönderen bu imkanları da sağlayabilir.

Suriye gerçeğinde halk hangi teknoloji işimize yarıyorsa kullanalım ve kullanmasını öğrenelim yapısında olmuşlardır.

Sonuç

Göçmek bir zorlama ile olurken, yaşam tehdidi, çalışma ve eğitim gibi zorlayıcı faktörler varken, geri dönüş tamamen isteğe dayalı olmaktadır. Bu nedenle talep ancak %10-20 oranında olması beklenir.

Memleketinde evi ve arsası olan onlara sahip olmak istenir.

Yeniden yaşamaya dönmek olmadığı için üç defa düşünülmesi gerekir. Özellikle eğitim için gidenlerin geri dönüşü için mutlaka kendilerine bir katkısı yanında bir eser bırakmak hevesi ile yapılır.

Kaynaklar

- 1) B. Güvenç. Sosyal Antropoloji Ders Notları, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi

